IMÁGÓ ÉGYESÜLET, IME
ALAPÍTVA 2008
IMÁGÓ
2023, 12(3): 119
BUDAPEST

ORVOSI NAPLÓ

A szívfájdalomról

Irta: Dr. FERENCZI SANDOR idegorvos

Az organikus szív, illetve a betegségeket, amelyek szívfájdalommal járnak, ez a rövid cikkecske nem akarja tárgyalni. Itt csak arról a szívfájdalomról lesz szó, amely ideges természetű, ami ellen a patikában nincs orvosszer, aminek a kikutatásáért a lélek mélyére kell lenyúlni, hogy meggyógyítása eredménnyel kecsegtethessen.

Dr. Ferenczi Sándor

A magyar nyelv szójárásai: »fáj a szívem«, »megszakad a szívem a fájdalomtól«, »kő esett le a szívemről«, »elszorul a szívem, ha rágondolok«, stb., stb., egy régebbi kornak a nyelvémlékei, amikor még az orvosok is túlnyomórészt lelki okokra vezették vissza a betegségeket. Ezt azután egy szigorúan természettudományos korszak követte, amelyben szinte nevetségnek tüntek a »lelki« magyarázatok és minden testi érzés és változás okát a testi körben, így a szívtüneteket csupán a vérkeringés szerveinek elváltozásaiban keresték és találták. És ebben túlnyomórészt igazuk is volt; igen sok bajról, amit régen hajlandók lettünk volna lelki okokkal magyarázni, kiderült, hogy valódi okuk külső ártalomtól előidézett szervi elváltozásban lelhető fel.

Persze azután abba a másik végletbe estek az orvosok, hogy most már a lelki okok jelentőségét egészen figyelmen kívül hagyták és megelégedtek azzal, hogy a szívet alaposan kikopogtassák, meghallgassák, megröntgenezték, a pulzust megszámolják, annak ritmusát, a vérnyomás magasságát feljegyezzék: de azt teljesen feleslegesnek tartották (és tartják sokan ma is), hogy ne csak a beteg szerveket, hanem a szenvedő embert egészében is figyelembe vegyék és kutatásuk arra is kiterjedjen, nincs-e a beteg lelkivilágában valami rejtett izgalmi ok, legyen az bár a lelkiismeretnek megterhelltetése, valamely nyomasztó gond vagy az érzelmi világnak egy lappangó sebe. Régebben a háziorvos a családnak nemcsak orvosi megfigyelője, de bizalmasa is volt és bevett avatva a családtagok minden bujába és bajába.

A specializmus túltengése óta a háziorvos szerepe bizony jórészt abban merül ki, hogy a beteget három-négy szakorvossal megvizsgáltatja és azok írásbeli jelentéséből kombinálja össze a diagnózist. Így azután felderítetlenül maradhatnak a baj esetleges lelki rügői. Már pedig a lelki terápiának több évtizedes kutatásai, egyebekközt azt is bebizonyították, (és ennek felderítése főleg az úgynevezett pszichoanalizis érdeme) hogy rejtett és esetleg a betegtől is teljesen elfelejtett, vagyis tudattalan lelki okok nagyban fokozhatják valamely testi betegség tünetét, amelyek ellen eladdig orvosságokkal hiába küzdöttek. Különösen a tüdő- és szívbetegek állapotának sokszor oly talányos ingadozásai válnak így nem ritkán érthetővé és gyógyíthatóvá. Persze nem szabad azt hinni, hogy a »szívfájdalom« lelki rügőinak kutatása azonos a gyónással. A teljes szívnyalláson kívül szükséges ehez a tudattalan lelki élet módszeres és rendszeres vizsgálata is, néha meg az egyén karakterének egészen új alapokra fektetése, ami sajnos, megint csak speciális ismeretek szerzése útján sajátítható el, amelyeknek ma csak kevesen vannak birtokában. Alapos a remény, hogy az orvosi nevelésben nemsokára megfelelő súlyt fognak fektetni a testieken kívül a lelkiekre is.

Visszatérve magára a szívfájdalom tünetére, úgy hiszem a legáltalánosabb orvosi tapasztalat alapján állok, ha a legtöbb esetben a vérnyomás fokozódásában keresem a szívtáji fájdalom közvetlen okát. Igen ám, de a vérnyomást nemcsak keringési zavar okozhatja, — hanem megfordítva: igen sokszor okoz lappangó, vagy elfojtott indulat vagy érzelem olyan keringési zavart, amely vérnyomás fokozódással — s esetleg szívfájdalommal jár. Ilyen esetben csak az segít gyökeresen, aki módot nyujt a betegnek arra, hogy rejtett rezdüléseit tudomásul vegye és megtanulja azokat elviselni vagy tőlük valami módon megszabadulni.

Némely esetben a lelki gyógyítás eredményei meglepőek, de ne adjunk hitelt azoknak a népszerűsködő irodalmi termékeknek, amelyek nagy reklámmal hirdetik a pszichoanalizis csodatételeit. Bizony legtöbbször csak hosszú, néha igen hosszú munkával érünk el eredményt, igaz viszont, hogy néha oly esetben is, ahol más eljárások csődöt mondanak. A lelki gyógyítást persze gondos orvosi, esetleg szakorvosi vizsgálat kell hogy megelőzze.

Nem kételkedem benne, hogy már a közel jövőben minden szív-szanatóriumnak meglesz a maga lélek-elemzője, aki azt is tudni fogja, hogyan kell a szív fájásait a lélek rejtett fájdalmainak felderítésével és enyhítésével gyógyítani.

A nátháról

Irta: dr. Preisich Kor l
egyetemi magántanár

Aktuális gyermekkori betegségről írjak valamit, aminek a nagyközönség hasznát veheti. Mi lehetne ma aktuálisabb, mint a felső légutaknak hurutos megbetegedései, a köznyelven úgynevezett megfázások, helyesebben mondva *náthák*. Ezek ősztől nyárig, tehát az év nagyobb részében bántják gyermekeinket és hagyján, ha csak váladékos orrot, krákogást okoznak hőemelkedés nélkül, de még sűrűn adnak okot aggodalmakra, amikor lázzal járnak, amikor a náthák eredményező fertőzés tüszős mandulalobbal indul, amikor a lázas állapotok rövid megszakításokkal ismétlődnek, vagy nyomukban tartós hőemelkedések sorvasztják a gyermeket. Hány esetben jár a nátha a legkülönbözőbb szövődményekkel, melyek a gyermeket komolyan beteggé teszik.

Helytelenül beszélünk megfázásról, az a nátha, melyik nálunk mondhatnám állandóan járványszerű (endemiás), az nem támad megvagy átfázástól, hanem fertőzéstől. *Egyik ember a másiktól közvetlenül kapja el ezt a betegséget;* egy rákóhögés, rátüsszentés elégséges a fertőzéshez, de még beszélgetés közben a beteg szájai elhagyó láthatatlan nyálcseppecskék is fertőznek. Átfázottság, hirtelen lehűlés csak előmozdítja (alkalmi ok) a betegség létrejöttét. Fertőzőtisége hiányában a lehűlés ártalmatlanul elmúlik. Egészséges nyálkahártya több és nagyobb megtámadtatást bír el ártalom nélkül, mint a bántalmazott nyálkahártya. Honnan van ezekután az, hogy a mi gyermekeink általában oly fogékonyak a felső légutak hurutos infekciói iránt? Átfázás és lehűlés ritkán szerepelnek még valami ok gyanánt is. Nálunk a nagyfokú hajlamosságot, mely csaknem általánosnak mondható, más körülmény szolgáltatja.

A minket környező *levegő állandóan telítve van durva porral és korommal*, ennek hatása alatt a gyermek érzékeny nyálkahártyái állandó izgalmi állapotba, vérbőségbe jutnak, állandóan hurutosak, ha már most reájuk fertőző anyag is jut, úgy alkalmas talajt képeznek betegség kiindulásához. A nyálkahártyáknak állandó izgalma eredményezi a benne lévő és szomszédos nyirokképleteknek és mirigyeknek a túltengését, így támadnak az orrgaratmandulák (harmadik mandula, adenoidok), a garatmandula túltengések, a tapintható nyaki nyirokmirigyek; előbbiek tágabb kaput szolgáltatnak egyrészt megbetegedésekhez, másrészt a légzés rendes menetének megzavarását és fokozzák a nyálkahártyák fertőzési lehetőségeit.

Az utóbbi években különösen sokat, az év nagyobb részében szenvednek gyermekeink a felső légutak megbetegedéseiben (úgy tudom felnőtteknél is gyakoribb most az ilyen bántalom), melyek azután a legkülönbözőbb szövődményekel (középfüllob, borghurut, tüdőlob stb.) is társulnak. Én ennek okát főképpen abban látom, hogy *a város levegője túrhetetlenül poros állandóan.*

Az utak burkolata igen nagy területeken csaknem állandóan fel van bontva, ez a szükséges takarítást akadályozza és piszkit. Legnagyobb utaink kivételével a többi utaink és utcáink *sűrése vagy éppen azokban az órákban történik, amikor az iskolás gyermekek az iskolába törekszenek*, vagy egész napon át folyik, még pedig előzetes *locsolás nélkül*. Régi jó időkben éjszaka és kora hajnalban tisztálkodott a város, igaz abban az időben sem a kellő felvigyázattal. Nagyon kérném a székesfőváros köztisztasági hivatalát, szívlelje meg ezt az ügyet és segítsen megelőzni sok-sok bajt, melyet állandóan durva porfelhőbe burkolt voltunk tart fenn.

Minden nátha figyelmet érdemlő betegség, de nem képez okot arra, hogy miatta a gyermeket friss levegőtől elzárjuk; még akkor sem, amikor a nátha, illetve hurutos megbetegedés lázzal jár. *A friss levegő semmiféle betegségnél ártalmat nem képez*, ellenkezőleg olyan tényező ez, melyre *az emberi szervezetnek a betegség leküzdéséhez szüksége van.* Náthás, hurutos gyermek betegszobáját mint máskor is, szorgalmasan *szellőztessük, ez recidíváknak a legjobb ellenszere.* Közönséges náthának látszó megbetegedést sem szabad elhanyagolni, mögötte más komolyabb baj rejtőzhet. A szülőnek vagy gyermekgondozónak az legyen a feladata, hogy ismerje gyermeknél a normális ép állapotot, gyakorolja magát az ép torok és orr viszonyoknak a meglátásában; ne akarjon betegséget diagnosztizálni, hanem ismerje fel csak azt, hogy van-e eltérés az ép viszonyoktól és ilyenkor kérjen orvost a baj megállapításához. Ha a gyermeknek náthája van, ne buzdítsuk arra, hogy az orrát fújja, tartsa lehetőleg csak törléssel tisztán és ha mégis fújni kellene orrát, úgy ezt csak az egyik orrjának betartásával és nyitott száj mellett tegye, ezzel fülmegbetegedéseket igyekszünk megelőzni.

A betegszobát túlfűteni nem szabad, 21° C.-nál melegebb semmiesetre sem legyen; jobb a hűvösebb szoba.

Náthák az *étvágyat* károsan befolyásolják, különösen, ha lázzal is járnak, de nem befolyásolják az étreudet. Nem szabad azon kétségbe esni, ha a gyermek 2—3 napon át keveset eszik. Diéta szempontjából csak annyit akarok még megjegyezni, hogy *túltáplálás a gyermek hajlamosságát hurutos infekciók iránt fokozni képes.*

A szemészet tudománya az 1927-ik évben

Irta: dr. GROSZ EMIL
egyetemi tanár

A szemorvoslás tudományának multjában voltak olyan évek, melyekben bámulatos felfedezések történtek: 1604-ben *Kepler* a látás elméletét állapítja meg, 1753-ban *Daviel* a szürke hályogot a szemlencsétől eltávolította, 1840-ben *Mackenzie* a szembetegségeknek egyik szemről a másikra való átterjedését írta le, 1850-ben *Helmholtz* a szemtükröt adta kezünkbe, 1856-ban *Graefe* az addig gyógyíthatatlannak tartott zöld hályog operálására tanított meg. E nagy idők elmúltak. A szemészet tudományának hatalmas palotája készen áll, ma benne már csak *részletmunka* folyik. E részletmunka eredményei nem egyes nagy felfedezésekben nyilvánulnak, hanem az épület díszítései, freskói, szobrai hosszú évek alatt készülnek. Éppen azért ma alig lehet igazságosan megjelölni, hogy melyik az év legértékesebb részletmunkája. Annyit azonban mégállapíthatunk, hogy a munka szakadatlanul tart s az 1927-ik év sem volt meddő. Az élő szem mikroszkópiája, melyet a *Nobel*-díj nyertes *Gulstrand* réslámpája tett lehetővé, a szembetegségek összefüggése a belső szekréció zavaraival, a glaucoma gyógykezelése, az öröklés befolyása a szembetegségek keletkezésére, a szem bakteriológiája, a szembajok úgynevezett ingerlő gyógymódja, a pápaszemek tökéletesítése az utolsó évek részletmunkája, melyből az 1927-ik évre is esik egy részlet.

Ilyen a helyzet az orvosi tudományok többi ágaiban is. *Jenner* himlőoltása, *Semmelweis* asepsise a gyermekágyi láz leküzdésére, *Lister* antiszeptikus sebkezelése, *Pasteur* tana az erjedés okairól, *Koch* bakteriológiája a mult század dicsősége, a *XX-ik század hasonló embereket nem termett.* A zsenik megjelenésének megvannak a maguk korszakai. A mai kor feladata, hogy számukra előkészítse a kedvező előfeltételeket. Ez pedig nem lehet más, mint a *tudomány szabadsága!*